

Memo

Aan
Algemeen bestuur

Kopie aan

Van
S.R.F. Ruiter

Onderwerp
Beantwoording vragen commissie
BMW kostentoedeling
watersysteemheffing 2026

Registratienummer
25.0401719

Datum
9 april 2025

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Tijdens de commissievergadering van 2 april 2025 over de bestuurlijke richting van de kostentoedeling watersysteemheffing 2026 zijn enkele vragen gesteld. In deze memo worden deze beantwoord.

Kostenaandelen en onderbouwing

Met de nieuwe kostentoedelingsmethode gebiedskenmerken worden eerst rekenkundige kostenaandelen bepaald per categorie heffingplichtigen. Daarbij wordt vanuit gegaan dat in beginsel de rekenkundige kostenaandelen het profijt van de verschillende categorieën goed weergeven. Aanleiding kan bestaan om af te wijken van de rekenkundige kostenaandelen. De wet geeft het bestuur van een waterschap daarom de mogelijkheid om af te wijken van de rekenkundige kostenaandelen binnen een bepaalde bandbreedte.

Uit informatie blijkt dat sommige waterschappen moeite hebben om redelijke kostenaandelen vast te stellen binnen de nieuwe methode en daarom te maken krijgen met sterk afwijkende tarieven. Bij het berekenen van de kostenaandelen van HHNK is gebleken dat HHNK binnen de bandbreedtes van de nieuwe kostentoedelingsmethode in de buurt blijft van de huidige kostenaandelen. Dit betekent dat sterk afwijkende tarieven kunnen worden vermeden.

Het kostenaandeel voor ingezetenen

Het rekenkundige kostenaandeel voor ingezetenen is 33,08%. D&H is van mening dat dit geen recht doet aan het kostenaandeel voor ingezetenen en stelt voor het percentage gelijk te houden op 37,00%. Relevant om hierbij te vermelden is dat het afwijken van het rekenkundige percentage voor ingezetenen binnen de bandbreedte van 31 – 40% juridisch niet hoeft te worden onderbouwd. We begrijpen dat u behoefte heeft aan een politieke uitleg.

In het coalitieakkoord is afgesproken om zoveel mogelijk een gelijkmatige tariefontwikkeling te realiseren. D&H benadrukt dat we sinds het ontstaan in de kostentoedeling altijd zijn uitgegaan van een hoger ingezetenenpercentage dan rekenkundig werd bepaald. Daarvoor zijn verschillende argumenten gehanteerd zoals de grote mate van verstedelijking, de lage ligging van het gebied en de hoge waarde en omvang van infrastructuur in ons beheergebied. In de nieuwe kostentoedelingsmethode wordt het ingezetenenpercentage op exact dezelfde manier bepaald als bij de oude methode. Het nu wel uitgaan van het rekenkundige percentage voor ingezetenen zou dus een trendbreuk zijn. Een ingezetenenpercentage van 33,08% heeft naar de mening van D&H een te

grote afwijking in tarieven tot gevolg. Het tarief voor ingezetenen zou te veel afnemen en als gevolg daarvan zou het tarief voor gebouwd te veel toenemen.

Verder is D&H van mening dat het uitgaan van het rekenkundige percentage bij ingezetenen geen recht doet aan de inspanningen die HHNK doet op gebied van recreatie, natuur en biodiversiteit. Hoewel het aanpassen van het ingezetenenpercentage naar 37% juridisch niet hoeft te worden onderbouwd, is het wel verstandig om daar een motivering aan te verbinden. Aangezien de nieuwe kostentoedelingsmethode gebaseerd is op gebiedskenmerken is ervoor gekozen om voor de motivering aan te sluiten bij de gebiedskenmerken. De Unie van Waterschappen heeft in paragraaf 3.2.3.3 van de 'Handreiking methode gebiedskenmerken' geadviseerd om slechts een beperkt aantal gebiedskenmerken in de afwegingen te betrekken om het proces niet te complex te maken. Het gaat daarbij om die gebiedskenmerken die voor het beheergebied en/of de taakuitoefening van het betreffende waterschap het meest kenmerkend zijn. Om die reden is gekozen voor de lage ligging van HHNK hetgeen uiteraard zeer kenmerkend is voor ons gebied. Tevens wordt als onderbouwing aangegeven dat het vasthouden aan het ingezetenenpercentage van 37% een gelijkmatige tariefontwikkeling bewerkstelligt.

De kostenaandelen voor de drie categorieën eigenaren (ongebouwd, natuur en gebouwd)

Bij de kostenaandelen voor de eigenaren is het rekenkundig-bepaalde kostenaandeel het uitgangspunt. Het vasthouden aan de rekenkundige percentages hoeft juridisch niet te worden onderbouwd, behalve de berekening zelf. Als wordt afgeweken van de rekenkundige percentages dient dit onderbouwd te worden aan de hand van gebiedskenmerken. D&H is van mening dat de rekenkundige kostenaandelen voor de eigenaren het profijt van deze categorieën correct weergeeft en er geen aanleiding is om af te wijken.

Het iets lagere kostenaandeel voor ongebouwd van 9,62% ten opzichte van 10,00% in de huidige kostentoedelingsverordening doet recht aan het feit dat in de nieuwe methode de weeffout (kosten en omvang van infrastructuur wogen zwaar mee) wordt gecorrigeerd. Bij de vorige kostentoedeling (oude methode) bleek dat het kostenaandeel van ongebouwd substantieel naar beneden ging. Vooruitlopend op de wetswijziging is toen de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen alvast verlaagd van 287% naar 100% (per 1 januari 2026 het wettelijk maximum). Ongebouwd ging er daardoor wat minder op vooruit dan anders het geval zou zijn geweest. Hierbij is rekening gehouden met het feit dat ongebouwd in de nieuwe methode er ook iets op vooruit zou gaan. Dit pleit voor het hanteren van het rekenkundige percentage van 9,62%. Daarbij komt dat eigenaren ongebouwd in de praktijk meehelpen bij de zorg voor het watersysteem door bijvoorbeeld onderhoud van watergangen.

Bij het hanteren van rekenkundig kostenaandeel voor natuur dient in ogenschouw te worden genomen dat een aanpassing van het kostenaandeel natuur geen effect heeft op de tarieven voor de overige categorieën. Het deel dat natuur bijdraagt aan de begroting is zodanig laag dat een afwijking van het rekenkundig percentage binnen de bandbreedte geen impact heeft op de tarieven van de andere categorieën. De inspanningen van HHNK voor natuur worden door het hogere percentage voor de ingezetenen verdeeld over alle schouders.

Het kostenaandeel voor gebouwd is een restcategorie. Met de verhoging van het aandeel voor ingezetenen tot 37,00% komt het aandeel voor gebouwd op 53,28%. Dit kostenaandeel geeft het profijt van deze categorie goed weer.

De kostenaandelen voor de eigenaren worden in scenario 2 gehandhaafd op de rekenkundige percentages. Daar is juridisch geen motivering voor nodig. Aangezien de onderbouwing die hierboven wordt gegeven om niet af te wijken van de rekenkundige percentages geen betrekking

Datum
9 april 2025

heeft op gebiedskenmerken, wordt geadviseerd om deze niet op te nemen in toelichting op de nieuwe kostentoedelingsverordening.

Het verschil tussen de tweede en derde variant

Tijdens de commissievergadering op 2 april 2025 bleek onduidelijkheid te bestaan over het verschil tussen variant 2 en 3 in het voorstel.

In beide varianten wordt het kostenaandeel voor ingezetenen gesteld op 37%. Echter, in variant 2 wordt het kostenaandeel voor ongebouwd gesteld op het rekenkundige percentage van 9,62%.

In variant 3 wordt het kostenaandeel ongebouwd verhoogd naar 10% (gelijk aan het huidige kostenaandeel). Het gevolg is een automatische verlaging van het kostendeel gebouwd.

Omdat in variant 3 wordt afgeweken van het rekenkundige percentage ongebouwd moet dit worden gemotiveerd aan de hand van een gebiedskenmerk. Er is gekozen voor het gebiedskenmerk dat het grootste deel van ons beheergebied wordt bemaalen. Zoals in het voorstel vermeld kiest D&H voor het rekenkundig kostenaandeel van 9,62% met in achtneming van de eerder genoemde argumenten. Er is dan geen gebiedskenmerk nodig.

Reactie op tariefverschil gebouwd woningen en niet-woningen

Binnen de categorie 'gebouwd' bestaat met ingang van 2026 een verplichting om een onderscheid te maken in een tarief voor woningen en een tarief voor niet-woningen. Hierbij is geen sprake van een bestuurlijke keuze. De verhouding tussen beide tarieven moet objectief worden bepaald op basis van de ontwikkeling van de WOZ-waarden in ons beheergebied ten opzichte van waardepeildatum 1 januari 2024. Als woningen sterker in waarde toenemen dan niet-woningen, wordt het tarief voor woningen lager vastgesteld ten opzichte van niet-woningen. Het is niet mogelijk om bestuurlijk de keuze te maken een gelijk tarief voor woningen en niet-woningen te hanteren. Ook bij het bepalen van de verhouding tussen de twee tarieven bestaat geen bestuurlijke keuze. Het tariefverschil is een rekenkundige exercitie waarvan de uitkomst wordt vastgelegd in de begroting en in de heffingsverordening watersysteemheffing. De rekenkundige exercitie kan pas worden gemaakt als de WOZ-waarden van 2025 (waardepeildatum 1 januari 2024) van alle gemeenten binnen zijn. Dat is nu nog niet het geval. Wij gaan liever niet uit van schattingen omdat het risico dat dit een verkeerd beeld geeft te groot is. Daarbij is die informatie in deze fase niet relevant, aangezien je bij het bepalen van het kostenaandeel voor gebouwd in de kostentoedeling wettelijk geen onderscheid kunt maken tussen woningen en niet-woningen. Het kostendeel wordt bepaald voor de gehele categorie gebouwd. Het is dus niet mogelijk om het kostendeel aan te passen zodat dit alleen van invloed is op woningen of op niet-woningen.

Het is belangrijk om onderscheid te maken in de fase van het bepalen van de kosten aandelen en de fase van het berekenen van de tarieven. Het betrekken van woningen en niet-woningen in de fase van de kostentoedeling kan verwarrend zijn en wekt ten onrechte de indruk dat het bestuur daar keuzes in kan maken.

Tevens moet worden vermeld dat in de profielen, zoals die in de begroting van 2025 staan en in het huidige voorstel als referentie worden gebruikt, het tariefverschil tussen woningen en niet-woningen nog niet is verwerkt. Dit wordt pas verwerkt in de profielen in de begroting 2026.

Met vriendelijke groet,

S.R.F. Ruiter
Portefeuillehouder Middelen